

De Minister voor Rechtsbescherming
Cc de Minister van Justitie en Veiligheid en
de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en
Sport

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
DSenJ

Turfmarkt 147
2511 DP Den Haag
Postbus 20301
2500 EH Den Haag
www.rijksoverheid.nl/jenv

nota

Reactie VKC-verzoek invulling motie expertisecentrum
georganiseerd en gewelddadig misbruik van kinderen

Datum
24 mei 2024

Ons kenmerk
5394626

1. Aanleiding

Tijdens het twee-minuten debat n.a.v. het commissiedebat 'seksueel geweld en kindermisbruik' van 6 maart jl. heeft het Lid Uitermark een motie¹ ingediend waarin de regering wordt verzocht te bevorderen dat een expertisecentrum of meldpunt voor georganiseerd en gewelddadig misbruik van kinderen wordt opgericht en de stichting Misbruikt! en het Kenniscentrum Transgenerationeel Georganiseerd Geweld bij de vormgeving en de coördinatie daarvan te betrekken. Tijdens de daaropvolgende procedurevergadering is deze motie aangenomen en heeft de vaste Tweede Kamercommissie voor Justitie en Veiligheid tevens verzocht om binnen drie weken een brief te ontvangen over de wijze waarop u van plan bent invulling te geven aan deze motie. Omdat de motie ziet op het opbouwen van kennis en expertise ten behoeve van de meldingsbereidheid van deze vorm van criminaliteit en het ondersteunen van slachtoffers daarbij, is deze nota ook gericht aan de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport. Omdat het verzoek voorts aansluit bij een toezegging die u samen met de minister van Justitie en Veiligheid hebt gedaan in de reactie op de aanbevelingen uit het rapport van de commissie Hendriks '*Tussen ongeloof, ondersteuning en opsporing. Over georganiseerd sadistisch misbruik van minderjarigen*'², is deze nota daarnaast ook gericht aan de minister van Justitie en Veiligheid.

2. Geadviseerd besluit

U wordt geadviseerd om:

- in te stemmen met de inhoud van bijgevoegde brief;

¹ Kamerstukken II, 2023/24, 34843, nr. 104.

² Kamerstukken II, 2022/23, 31015, 34843, 33552, nr. 272.

- deze – na hun akkoord - mede namens de Minister voor Justitie en Veiligheid en de Staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport, te versturen naar de Tweede Kamer.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
DSenJ

3. Kernpunten

Datum
24 mei 2024

Ons kenmerk
5394626

- De motie ziet op het opbouwen van kennis en expertise over het onderwerp 'georganiseerd en gewelddadig misbruik van kinderen'.
- Daarover is binnen het huidige hulpaanbod al kennis aanwezig. Het Centrum Kinderhandel en Mensenhandel (onderdeel van Stichting Fier) is reeds gespecialiseerd in (seksuele en criminele) uitbuiting (al dan niet in georganiseerd verband) van kinderen. Comensha vormt het landelijk coördinatiecentrum tegen mensenhandel en seksueel geweld tegen kinderen. Slachtoffers - ook minderjarige - van seksueel misbruik en geweld kunnen nu al terecht bij het Centrum voor Seksueel Geweld. En ook bij de Nationaal Rapporteur Mensenhandel is al geruime kennis en expertise over dit onderwerp aanwezig.
- U wordt daarom geadviseerd eerst te verkennen *welke* kennis en expertise op dit moment nog ontbreekt.
- In dit licht is van belang dat de commissie Hendriks hierover al een aanbeveling heeft opgenomen in zijn rapport '*Tussen ongeloof, ondersteuning en opsporing*'. *Over georganiseerd sadistische misbruik van minderjarigen*'.
- Hoewel de commissie reeds gesproken heeft onder andere de Stichting Misbruikt! en het Kenniscentrum Transgenerationeel Georganiseerd Geweld. zullen zij - zoals de motie verzoekt – nogmaals worden uitgenodigd om een toelichting te geven op de vraag wat er op dit moment binnen het huidige aanbod voor deze slachtoffers ontbreekt.
- Een eerste verkennend gesprek heeft inmiddels plaatsgevonden. In dit gesprek is naar voren gebracht dat slachtoffers van georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik - vanwege het feit dat zij vaak nog in het netwerk zitten en daardoor ook worden gecontroleerd - 1) moeilijk te behandelen zijn en bovendien 2) veel drempels ervaren bij het melden voor hulp, zowel op jonge, als latere leeftijd.
- Om die reden achten de genoemde organisaties meer kennis en expertise over de behandeling van deze groep van belang en - binnen de professionele hulpverlening - over de context waarin deze slachtoffers zich bevinden.
- In de komende periode zullen de gesprekken worden vervolgd. Met het oog op het eerste punt is het wenselijk om hiervoor ook de (specialistische en) jeugd GGZ en Caleidoscoop uit te nodigen.
- Met het oog op het tweede punt zullen gesprekken worden gevoerd met betrokken hulporganisaties om - indien nodig - te bezien waar meer kennis over de context het beste kan worden opgebouwd en ingebed.
- Voor u is relevant te weten dat de in de motie genoemde partijen hebben aangegeven graag zelf financiële middelen te ontvangen voor het inrichten of het verder uitbreiden van hun expertisecentrum. Om 1) verdere versnippering van de hulpverlening aan slachtoffers te voorkomen en daarnaast 2) opvolging te geven aan de aanbevelingen van de commissie Hendriks om een meldpunt in te richten dat niet afhankelijk is van één stichting (zodat de continuïteit gewaarborgd kan worden en er van overheidswege eisen kunnen worden gesteld aan de kwaliteit van de hulpverlening), wordt u geadviseerd eerst in gesprek te gaan met de bestaande professionele hulpverleningsorganisaties.

- Dit is in lijn met de toezegging die u eerder heeft gedaan met de Minister van Justitie en Veiligheid om te verkennen welke mogelijkheden er zijn om in een herkenbaar meldpunt te voorzien voor deze vorm van criminaliteit 'binnen het huidige aanbod'.
- In de gesprekken zal aandacht worden besteed aan het gegeven dat het meldpunt of het expertisecentrum:
 - toegankelijk moet zijn voor minderjarigen;
 - een telefonische hulplijn en chat moet hebben waar slachtoffers 24/7 hun verhaal kunnen doen, desgewenst anoniem;
 - meldingen goed registreert;
 - expertise in huis moet hebben over de psychiatrische problematiek van deze vaak kwetsbare en jonge slachtoffers, die zich mogelijk in afhankelijkheidsrelaties bevinden;
 - kennis in huis moet hebben over controlerende dwang en de werkwijze van criminele netwerken
 - in verbinding staat met de regionale zedenteams en de politieafdelingen die zich met mensenhandel en georganiseerde misdaad bezighouden.
- Omdat de toezegging en motie niet los kunnen worden gezien van het traject dat u samen met de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport gestart bent om het landschap van hulp- steun en meldpunten voor *alle* slachtoffers van seksueel misbruik en geweld (in afhankelijkheidsrelaties) beter te organiseren, wordt u tot slot geadviseerd om de Tweede Kamer over de uitkomsten van de gesprekken te informeren in de brief die in het najaar wordt verzonden over de verbeterinitiatieven die dit traject tot dan toe heeft opgeleverd.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
DSenJ

Datum
24 mei 2024

Ons kenmerk
5394626

4. Toelichting*

4.1 Politieke context

In 2019 startte Argos, platform voor onderzoeksjournalistiek van de omroepen VPRO en HUMAN, een onderzoek naar slachtoffers van georganiseerd seksueel misbruik. Dit onderzoek leidde onder meer tot een radio-uitzending over georganiseerd ritueel misbruik met de titel 'glasscherven en duistere rituelen' op 27 juni 2020 (Argos, 2020). In de uitzending zijn schokkende verhalen van slachtoffers te horen met analyses van onderzoekers en steunbetuigingen van therapeuten. Deze uitzendingen leidden tot de roep vanuit de politiek en samenleving om inzicht te krijgen in aard en omvang van georganiseerd seksueel misbruik met rituele kenmerken.

Naar aanleiding van de motie Van den Berge c.s. heeft de toenmalige minister van Justitie en Veiligheid de Tijdelijke Onderzoekscommissie Georganiseerd Sadistisch Misbruik Minderjarigen ingesteld (hierna: de commissie Hendriks). Deze commissie heeft in 2023 haar rapport opgeleverd onder de titel '*Tussen ongeloof, ondersteuning en opsporing. Over georganiseerd sadistische misbruik van minderjarigen*'. Op 30 juni 2023 heeft u, samen met de minister voor Justitie en Veiligheid een reactie op dit rapport naar de Tweede Kamer gezonden. In deze reactie is toegezegd om - binnen het traject dat u samen met de staatssecretaris van Volksgezondheid, Welzijn en Sport bent gestart om het landschap van steun, - hulp en meldpunten te verbeteren - te bezien welke mogelijkheden er zijn om in een meldpunt te voorzien binnen het huidige aanbod.

In het commissie debat 'seksueel geweld en kindermisbruik' van 6 maart jl. is door het Kamerlid Uitermark betoogd dat de opsporing en vervolging van de daders van georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik dient te worden versterkt en benaderd vanuit het perspectief van het georganiseerd verband waarin deze misdrijven plaatsvinden. En ook dat er meer expertise noodzakelijk is om het zicht op en de opsporing van deze bijzonder ernstige categorie van zedendelicten te verbeteren. Om die reden is uiteindelijk in de motie verzocht om een expertisecentrum of meldpunt in te richten zodat vertrouwelijk melding kan worden gedaan en slachtoffers worden bijgestaan.

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
DSenJ

Datum
24 mei 2024

Ons kenmerk
5394626

4.2 Financiële overwegingen

Verplicht in te vullen om te voldoen aan artikel 3.1 Comptabiliteitswet 2016. Hierop wordt getoetst door DFEZ en de Inspectie Rijksfinanciën. Neem bij beleidsvoorstellen boven de 20 miljoen euro de tabel op in de kamerbrief.

Beleidskeuze uitgelegd Onderbouwing doeltreffend, doelmatig en evaluatie (CW 3.1)	
1. Doel	Het vergroten van de meldingsbereidheid en het ondersteunen van slachtoffers van georganiseerd en gewelddadig kindermisbruik
2. Beleidsinstrument(en)	Het inbedden van kennis en expertise over de context en deze vorm van criminaliteit en de context waarin slachtoffers zich bevinden binnen het bestaande hulpaanbod.
3A. Financiële gevolgen voor het Rijk	Uit de verkenning kan blijken dat er extra middelen nodig zijn om de kennis en expertise op te bouwen en in te bedden.
3B. Financiële gevolgen voor de maatschappelijke factoren	n.v.t.
4. Nagestreefde doeltreffendheid	Indien er een herkenbaar en laagdrempelig meldpunt voor slachtoffers wordt ingericht met kennis en expertise over deze specifieke vorm van criminaliteit zullen slachtoffers mogelijk eerder bereid zijn om melding te doen van deze vorm van criminaliteit, kan het zicht op het fenomeen worden vergroot en worden slachtoffers op de juiste manier ondersteund.
5. Nagestreefde doelmatigheid	Door de kennis en expertise binnen het bestaande hulpaanbod in te bedden wordt voorkomen dat een apart meldpunt moet worden ingericht.
6. Evaluatieparagraaf	Omdat één van de eisen zal zijn dat het meldpunt of expertisecentrum meldingen goed registreert, zal na een

	jaar kunnen worden gezien wat de omvang is van het aantal meldingen dat binnenkomt en daarmee of er inderdaad een probleem is dat met de inrichting van een expertisecentrum wordt opgelost

**Directoraat-Generaal
Straffen en Beschermen**
DSenJ

Datum
24 mei 2024

Ons kenmerk
5394626

4.3 Juridische overwegingen

N.v.t.

4.4 Krachtenveld

- Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Belangenverenigingen voor slachtoffers van georganiseerd sadistisch misbruik (Kenniscentrum Transgenerationeel Georganiseerd Geweld, Spotlight, Stichting Misbruikt!)

4.5 Strategie

Na ondertekening van de brief zullen de vervolgstappen direct in gang worden gezet.

4.6 Uitvoering

De uitvoering van de verkenning vindt zoals gezegd plaats binnen het traject beter organisatie van het landschap van steun-, hulp en meldpunten. Mocht blijken dat voor de uitvoering extra middelen nodig zijn dient hiervoor eerst te worden gevonden.

5. Informatie die niet openbaar gemaakt kan worden

5.1 Toelichting

De persoonsgegevens van de ambtenaren zijn niet openbaar ter bescherming van de persoonlijke levenssfeer.